

DE STADSREKENINGEN VAN ZUTPHEN

HULPBESTANDEN BIJ DE TRANSCRIPTIES

TOELICHTING

In 2001 zijn Sjoerd Galema, Ria Gresnigt en Melia Kooij-van der Leur als vrijwilliger van het Stads- en Streekarchief Zutphen begonnen met het maken van transcripties van de Zutphense stadsrekeningen¹. In 2004 leidden de werkzaamheden tot een eerste publicatie: *De stadsrekeningen van Zutphen 1591/92 – 1597/98*.²

Nadien is de groep vrijwilligers voortvarend door gegaan met het toegankelijk maken van de stadsrekeningen door de vaak moeilijk leesbare geschriften in hedendaagse lettertekens om te zetten. Elke nieuwe getranscribeerde rekening wordt aan de reeks toegevoegd.³

In geprinte vorm zijn de rekeningen beschikbaar in de studiezaal van het Stads- en Streekarchief Zutphen en in digitale vorm op de website www.streekarchiefzutphen.nl.

De onderhavige lijsten zijn gemaakt om de transcripties van de stadsrekeningen Zutphen begrijpelijker en beter toegankelijk te maken.

A. Lijst van synoniemen op persoonsnamen.....	pag. 5
B. Verklarende woordenlijst.....	17
C. Latijnse woorden	35
D. Valuta	39
E. Maten en gewichten	41

---

¹ Van vroegere rekeningen zijn ook transcripties gemaakt: R. Wartena, *De Stadsrekeningen van Zutphen 1364-1445/1446* (Zutphen 1977), W. Jappe Alberts, *Het financiële beheer van de stad Zutphen in 1445/46 op grondslag van de oudste overrentmeestersrekening en de bijbehorende onderrentmeestersrekening* (Groningen, z.j.), W. Jappe Alberts, *De overrentmeestersrekening van Zutphen over het jaar 1457-1458* (Groningen 1963) en W. Jappe Alberts, *De overrentmeestersrekening van Zutphen over 1472-1473* (Groningen 1957).

² S. Galema, R. Gresnigt en M. Kooij-van der Leur, *De Stadsrekeningen van Zutphen 1591/92 – 1597/98* (Zutphen 2004).

³ Behalve de stadsrekeningen transcribeert de werkgroep vanaf 2005 ook rekeningen van het Nieuwe Gasthuis (archieffnummer 110) en van de kerkmeesters van de Sint Walburgiskerk (archieffnummer 62). Ook die transcripties zullen in zowel geprinte als digitale vorm beschikbaar worden gesteld.

A. LIJST VAN SYNONIEMEN OP PERSOONSNAMEN

Achteveldt, van (Achtevellt, van)
 Adersum, van (Adersen, van; Hadersen; Haderson, van; Hadersshum, van; Hardersen)
 Adryaens (Adrianss, Adryaensen, Adryaenssen, Adryansen, Ariaensen, Ariansen, Arianss)
 Aetsack (Aatsack, Aessack, Aetsac, Aetsak, Aetsackt, Assak, Assack, Atsack)
 Albertsen (Aelberts, Aelbertsen, Albertss): zie ook Hamer en Renen, van
 Alersen (Alers, Alertszen)
 Antonisen (Anthoni, Anthony, Anthoniss, Antoniss, Anthonissen): zie ook Peters
 Apeldorn (Apeldoern; Apeldorn, van; Apeldoern, van; Apeltorn, van; Appelltorn, van; Appeltorn, van)
 Arndtsen (Aerndts, Aerndtsen, Aernst, Aerntsen, Aerntsens, Aerntss, Arentss, Arndt, Arndts,
 Arndtzen, Arndtss, Arndtsz, Arndtssen, Arnsen, Arnsten, Arntsen, Arntzen, Arntss, Arntsse,
 Arntssen, Arntsson): zie ook Fredericks
 Arnhem, van (Aernhem, van; Arnhem, van; Arnhem)
 As, op ten (Aasch, op de; Aasch, op den; Aass, op de; Aass, op den; Aassch, op den; Aess, op ten; As,
 op den; Asch, op; Asch, op de; Asch, op den; Asch, op des, Asch, op ten; Asch, up den; Ass, op
 den; Ass, op ten; Assch, op den; Assch, op ten; Nas, op den; Nas, op ten; Nasch, up den; Nass,
 op te; Nass, op ten): zie ook Garritsen
 Averenck, van (Aaverenck; Aaverenck, van)
 Averkamp (Avercamp, Avercamp, Averkamp)

Bade (Baede)
 Bagemaker (Baegemaeker, Bagemacker)
 Bagerus (Bagero)
 Barle, van (Baerle, van)
 Barmentloo, van (Barmeloe, van; Barmentlo, van; Barmentloe, van; Barmentloo; Bermentlo;
 Bermentloo, van)
 Barner (Barnner)
 Bartoltsen (Barteltsen, Bartoldts, Barthols, Bartolss, Bartholtsen, Barttels, Barttolss)
 Beaulieu, de (Beauleau, de; Beaulieu, de; Beaulieu)
 Beem, ten (Beem; Beem, then; Behem, tenn; Beems; Behm, ten; Behm, then; Bem; Bem, ten; Bhem;
 Bhem, then)
 Becker (Backer, Beecker): zie ook Hermansen, Janssen en Claessen
 Bemmell, van (Bemmel; Bemmell; Bommell, van)
 Bentinck (Benting, Bentinack): zie ook Bierfuirder en Stevens
 Berge, van den (Barge, van den)
 Berndtsen (Berndtss, Bernts, Berntsen, Berntssen): zie ook Haave, ten
 Besierder: zie ook Wilhemsen
 Besselinck (Besselynck, Besselingh, Besselingx)
 Bessem (Bessems)
 Beuw (Beeuw, Beew, Bev, Bew)
 Bieken (Byecken, Bijcken): zie ook Wisemooder
 Bierfuirder (Bierfoerder, Bierfuder, Bierfuerder, Bierfurder, Byerfuerder, Byrfuerder): zie ook
 Bentinck
 Bierman (Biermans, Byerman, Byermans, Byrman, Byrmans)
 Bijfanck (Bijvanck)
 Bijllandt, van: zie ook Henricksen
 Blaw (Blaeuw, die; Blaw, de)
 Boynck (Boinck)
 Bokop, too (Bookoop, too)
 Bolck (Bolckx, Bollik, Bollick, Bollick, Bollicks, Bolx, Bulck, Bullick): zie ook Scherder
 Bongars (Bomgart, Bungart)

Bookfuirder (Boeckbinder, Boeckebender, Boeckebynder, Boeckebinder, Boeckenbyender, Boeckenbinder, Bockenbinder, Boekebinder): zie ook Janssen

Borchartsen (Borchanss, Borcharts)

Borculoo, van (Borkeloo, van; Borckello, van; Borckelloe, van; Borckeloe, van; Borckeloo, van; Borculo, in de; Borculoe, van)

Boudartius (Baudart, Baudarth, Baudartii, Baudartyus, Baudartio, Baudartius, Baudarts, Baudatii, Boudartio, Boudartium, Boudatii, Boudatyus)

Bourloo, van (Bourlloo, van; Bourloe, van; Buerlen, van; Buerlo; Buerlo, van; Buerloe, van; Burlo, van)

Bouwer: zie ook Vogelsanck

Braa, van (Bra; Bra à; Bra, van; Braa; Braa, à; Brae; Brae, a; Brae, van)

Brabander (Brabender): zie ook Cornelisen

Breemen, van (Bremen, van)

Brienen (Brenen; Brienen; Briennen; Briennen den Olden; Bryenen d'Aldtste, van; Bryenen, van)

Broecke, ten (Brooke, ten; Broucke, ten)

Bronckhorst, van (Bronckhoerst, van; Bronckhoorst, van; Bronckhorst; Brunckhorst, van): zie ook Limborch, van en Styrom, van

Brookhuis, van (Brokhuis; Brokhuisen; Brockhuis; Brockhuisen; Brockhuiss; Brookhuis; Brookhuisen; Brookhuisen, van; Broockhuiss)

Brouwer (Brouwers)

Bruggeman: zie ook Stuffersbyer

Bruinswick, van (Bronswick, van; Brounswijck, van; Bruinswijker; Bruinswik, van; Brunsviker; Brunsviker; Brunswick, van; Brunswick, van; Brunsswicker)

Brolé (Brule, Brulle, Brusle): zie ook Henricksen

Brumanus (Brumannus, Brumano, Brumanum)

Buddinck (Buddinck, Buddingh)

Buyterdijck (Buytterdick, Buiterdick)

Buiker (Bueker, Buecker, Buiecker, Buyker, Buycker, Buicker, Bucker)

Buntschaten (Buntsschaten)

Busser (Buesser, Buisger, Buisser, Buscher, Busscher)

Dam ten (Dam, in den; Dam, op ten)

Danielsen (Daeniels, Daenyels, Daniels, Danielss, Danielssen, Danielsss, Danyels)

Deekema (Deeckema, Decama)

Derricksen (Dercksen, Derryckx, Derrycsen, Derricks, Derricksens, Derrickson, Derrickss, Derricksson, Derrickx, Derrickx, Derxen, Derksen): zie ook Emperbrugge, an de en Valck

Deventer, van (Deeventer, van)

Dibbetz (Dybbetz)

Diem, van (Diemen, van; Dyem, van)

Diepenbroick, van (Diepenbroic, van; Diepenbroick)

Dois, van de (Doos, van de)

Doort, van (Doort; Doorth; Dort; Dort, van; Dorth)

Draffsel, te (Draffsel; Draffsel, to)

Duim (Duym)

Dulcken (Dulcken, van)

Dunnewolt (Donnewalt, Donnewolt, Dunnewallt, Dunnewalt)

Dunsberg (Duensborch; Duensborch, van; Duensborg; Duenseborch; Dunsberch; Dunsbergh, Dunsebarch, Dunssberch, Dunssbergh)

Dusseldorp, van (Duysseldorp, van; Duisseldarp, van; Duisseldorp, van; Dusseldarp, van; Dusseldop, van)

Duvenvoorde, van (Duvenvorde; Duvenvorde, van)

Egmond, van (Eegmont, van; Eggemont, van; Egmond; Egmont; Egmont, van; Eghmont, van; Egmond, van; Egmont, van; Egnont, van): zie ook Stadtslatemaker

Eill, van (Eeyll, van; Eyl, van; Eyll, van)
Eck, van (Eeck; Eeck, van; Eck; Eckx)
Elborch, van der (Eelborch, van der; Elborcht, van der; Elborgh, van der): zie ook Mulmerinck en Wilmerinck
Elze, ten (Eelse, ten; Eelsse, ten; Else, ten; Elsse, ten)
Embrugge, van (Embruggen, van)
Emperbrugge, an de (Eemterbrugge, an die; Emperbrugge, an die): zie ook Derricksen
Engelbertsen (Engelbersen)
Engelen (Engellen)
Eppinck (Eepinck)
Eskes (Eeskes, Eskens, Essken, Esskens)
Essen, van (Essen)
Evertsen (Eevers, Eeverts, Eevertsen, Everts, Evertss, Evertssen): zie ook Kloppenborch

Fontanus (Fontano)
Fourknecht (Fourman)
Francken (Francke, Vrancken)
Frantsen (Fransen, Franssen, Frantz, Frantss)
Fredericks (Frederickx, Freerichsen, Freericks): zie ook Arndtsen

Galen, van (Galen, van; Gaelen, van; Gaellen, van)
Garritsen (Garridts, Garridts, Garryts, Garrytsson, Garrits, Garritss, Garritsen, Garritsson, Gerridts, Gerrits, Gerritsen, Gerritss, Gerritsen, Gertsoen, Gertssooen): zie ook As, op ten; Gortemaker en Jeger
Geesteren, van (Geestern, van; Geisteren, van; Ghiesteren, van; Giesteren, van; Gyesteren, van)
Gelder, van (Gelder; Gellre, van)
Gerlachss (Gerlachsse)
Gerlichsen (Gerlichss)
Gesger, van (Gescher, van; Gesger; Gessger, van; Gester)
Gesinck (Gesinck, op)
Giginck (Gijginck)
Gijsberts (Gisberts, Gisbertsen, Gissbertsen)
Gijsen (Gijse, Gijssen)
Glasemaker (Gelazemaker, Glaesemaker, Glaesemaecker, Glaesemacker, Glasemaeker, Glazemaker, Glasemacker)
Goltgrever (Goltgrever)
Goltmit (Goldsmit, Goldtsmidt, Goldtsmydt, Goltsmidt)
Goltstein, van (Goldstien; Goldstein, van; Goldstien, van; Goldstien; Golsteen, van; Goltsteen; Goltsteen, van; Goltstein; Goltstien; Goltstien, van; Goolstien, van)
Goossens (Goesens, Goessens)
Gortemaker (Gortemacker): zie ook Garritsen
Gregorius (Gregory, Gregorium)
Gulick, van (Gulich, van)

Haaften (Haffte; Hafften; Hafften, van)
Haak (Haack, Haackx, Haacs, Haacx, Haec, Haeck, Haecks, Haeckx, Haecx, Haex, Hack)
Haalwech (Halweech)
Haave, ten (Haeve, ten; Have, ten; Haves, ten): zie ook Berndtsen
Haderssle, van (Hadersle, van)
Hayensen (Hayesen)
Halteren, van (Haltteren, van)
Ham, van den (Ham, van)
Hamaker (Haemaekers, Haemacker, Haemmaekers, Hamacker)
Hamer (Haemer, Haemers): zie ook Albertsen

Hanssen: zie ook Muller
Harenbarch (Haarenbarch, Harenborch)
Hartgers (Hartgersen, Hatgerts, Hattgers)
Havick, ter (Havick)
Heide, van der (Heide; Heiden; Heiden, van; Heiden, van der; Heyde; Heyde, van; Heyde, van der; Heyden, van der)
Heidenrick (Heydenrijck, Heydenrick)
Hekeren, van (Heekeren, van; Heeckeren; Heeckeren, van; Hekeren; Heckeren; Heckeren, van): zie ook Roode van Hekeren, de
Hell, van der (Heel; Heel, van der; Heell, van; Heell, van der; Hell; Helle)
Helmichss (Helmichsson)
Hengelo, van (Hengeloo, van; Henguloo, van)
Henricksen (Hendericksen, Henderickx, Hendricksen, Hendrickssen, Hendricx, Hendrixen, Hennrickx, Henrichsen, Henryckssen, Henrick, Henricks, Henrickss, Henrickssen, Henrickx): zie ook Bijllandt, van; Brulé; Luchtemaker; Mandemaker en Mollen, ter
Hermansen (Haermanss, Harmansen, Harmanss, Harmarss, Harmens, Harmensen, Harmsten, Harmzen, Harmssen, Harmsses, Hermans, Hermanss, Hermens, Hermensen, Hermenss, Herms, Hermsen, Hermsen): zie ook Becker, Metssele, Stadtstienmetseler, Stienhouwer, Stienmetseler en Timmerman
Hiddinck (Hiddingh, Hyddinck)
Hillebrandt (Hyllebrandts): zie ook Keckelenborch
Hoerberdinck (Hoberdingh, Hoberdinck, Hoerberdinch, Hoerberdinx, Hoerberdinck)
Hoeselman (Hoesellman, Hoezelman, Hoozelman, Hoselman)
Hoet (Hoedt, Hoeth, Hoett, Hoot, Hooth)
Hoffman (Hofmans, Hoftmans)
Hohenloo, van (Hohenloe, van; Johenloe, van)
Honnekinck (Honnekinck, op)
Hoove, ter: zie ook Vriesen
Horstinck (Hoerstinck)
Huigen (Hugen, Hugo, Huigens, Huiging, Huyghen)
Huiginck (Huginck)
Huininck (Hoeninck, Honinck, Houninck)
Huirninck (Huerlinck, Huerninck, Huyrninck, Huirlinck, Hurninck): zie ook Wichtmonde, van
Huissinck (Huesinck, Husinck)
Hulse, ten (Holse, ten; Hulze, ten; Hulsse)

Ilsinck (Ilsynck, Ilzinck, Ilssinck)
Iserkremer (Iserkreemer)

Jacobsen (Jacobss): zie ook Clooth
Janssen (Jans, Jansen, Jansensoen, Janss, Jansz, Janssenssen, Jansson, Johansen): zie ook Becker; Bookfuirder; Muller: Porter; Schroer; Smit; Vjissell, in den; Voorst; Vriesen en Vruissinck
Jasson: zie ook Licheit
Jeger (Jeeger): zie ook Garritsen
Jellisen (Jellis)
Joesten (Joestinck, Joisten)
Jolinck (Jolinx, Joolinck, Josten, Jostinck)

Kaalsack (Caalsack; Caalzack, Kaalsacks, Caelsac, Caelsack, Kaelsack, Kaelsacks, Calsack, Kalsack, Calsacks)
Kaarman (Caarman; Kaermaen; Caerman; Kaerman; Kaermhan; Kaermhan, die; Kahrman; Kairman; Carman; Karman; Carmans; Karmhan)
Kaldenbach (Caldenbach, Coldenbach, Koldenbach)
Calencamp (Caelencamp)

Kalfseler, toe (Calfser, ter; Callffsler, too)
 Camper (Kampers)
 Capellen, van der (Caapellen, van der; Capell; Capell, van der; Capelle; Capelle, van der; Capellen; Cappel; Cappell; Cappelle; Cappellen, van der)
 Karseboom (Karseboem, Karsebom, Kerseboem, Kersseboem)
 Cats (Kats)
 Keckelenborch (Coeckelenberch, Koeckelenborch): zie ook Hillebrandt
 Keppell, van (Keppel, Keppell, Keppell ter Langen)
 Kierman (Kerman, Kyerman, Kyhrman, Kyrman, Kirman)
 Cydtim (Sydtim)
 Kistemaker (Kystemaecker, Kystemaker, Kistemaeker, Kistemacker): zie ook Schrijnwercker
 Claessen (Claess, Class, Classen): zie ook Becker
 Klingboom (Kleyngboim)
 Klompmaker (Klompmaeker)
 Clooth: zie ook Jacobsen
 Kloots (Cloots)
 Kloppenborch (Kloppenbaarch, Kloppenberch, Cloppenborch): zie ook Evertsen
 Cnouve ten (Cnouve; Knouve, ten ; Cnouve, too; Knueve, ten)
 Coenders (Coenderss, Coendertss, Conders, Condersen, Conderss, Coonders)
 Koers (Koer, Coers)
 Coesvelt, van (Coesfeldt, van; Coesfelt, van; Koesfelt, van; Koessfeldt, van; Koessveldt, van; Coosfellt, van; Coosfelt, van; Cosfellt, van)
 Kock (Koeck)
 Koninck (Koeninck, Coninck, Koninckx, Conninck, Konninck)
 Constapell (Constapels)
 Contelaer (Konteler, Contlaer, Conttelaer)
 Coon (Coen)
 Koorentas (Koorntas)
 Kopersleger (Kaepeslaeger, Coeperschleger, Koeperschleger, Koeperslager)
 Corenbleeck (Coerenbleek, Koerenbleek, Coorenbleck, Corenbleek, Corenbleck, Cornebleec)
 Korff (Corff)
 Cornelisen (Cornelyssen, Cornelis, Corneliss, Cornellys, Cornellis, Cornellisen): zie ook Brabander
 Koster (Coester, Coster)
 Kourwechter (Cuerwachter, Cuirwachter, Kuirwechter)
 Kranenborch, van (Craenenborch, van; Cranenborch; Cranenborch, van)
 Kreyenfenger (Kreeienfenger, Kreeyenfenger, Kreienfenger)
 Kreyneck (Kreeynck, Kreeink, Kreeinck, Kreeinx, Kreenck, Creyinck, Kreyinck, Creynck, Kreyinckx, Kreyncx, Kreinck, Kreincx, Krenck)
 Kremer (Kreeemer, Kremers)
 Krijntzen (Krijns, Krijnsen, Krijtsen, Crijntzen)
 Croys (Croeys, Croyss, Crors)
 Cuill, van (Kuel, van; Cuyll; Cuyll, van; Cuill; Kuill, van)
 Kuiper (Cuyper, Kuyper, Kuypper, Cuiper, Kuipper, Cuper, Kuper, Kupper,): zie ook Menss en Weidemeester

 Laar, van (Laar, ter; Laer, ter; Laer, van)
 Laarman (Laerman)
 Lambertsen (Lambarts, Lambers, Lambersen, Lamberss, Lamberst, Lamberztss, Lambert, Lamberts, Lambertz, Lambertss, Lambertsson, Lammertsen)
 Lamswert (Lamssweert, van; Lamsswerdt; Lamswerden; Lamswerdt)
 Lansinck (Lanssinge, Lanssinck, Lanssinx)
 Lauwijck, van (Lauwick, Luiwick)
 Leyendecker (Leidecker; Leiendecker, Leydecker, Leyendeker, Leyendekker): zie ook Stadtleendecker

Lennep, van (Lennep; Lenneph; Lenneph, van)
 Lew, van der (Leuw, van der)
 Licheit: zie ook Jasson
 Lyndt, van (Lynt, van; Lindt, van; Lint, van)
 Lindtwarmen (Lyntworm, Lintworm)
 Limborch, van (Limborgh, van): zie ook Bronckhorst, van
 Lintelo, van (Lyntello, van; Lyntelo; Lynteloe; Lynteloe, van; Lynteloo; Lynteloo, van; Lintel;
 Lintello, van; Lintelo; Linteloe, van; Linteloo; Linteloo, van; Lintloo, van): zie ook Linteloe ten
 Marsch, van
 Linteloe ten Marsch, van (Linteloe ter Marsch, van; Lintello ter Marsch, van; Lintelloe ter Marsch):
 zie ook Lintelo, van
 Lochem, van (Lohgum, van)
 Lokeren, van (Lokerum, van; Lookeren, van; Lookerum, van)
 Loncius (Lontio)
 Louwerman (Lauwerman, Louwermans)
 Luchtemaker (Luchtemaecker, Luchtemaekers, Luchtemacker, Luchtmaker): zie ook Henricksen
 Luchteren, van (Lochteren, Luchteren, Luchterenn, Luchtren)
 Luesinck (Luessinck, Luisinck, Luissinck)
 Luycke, ten (Luick, ter; Luicke, ter)
 Lucke, ter (Louck, ter)
 Luloffsen (Loloffs, Lueloeffs, Lueloeffsen, Lueloefs, Lueleffs, Lueloffs, Lueloffsen, Lueluffs,
 Luyloff, Luyloffs, Luyloffz, Luyloffzen, Luiloffs, Luiloffz, Luiloffzen, Luiloffss, Luleffsen,
 Luloff, Luloffs, Luloffz, Luloffss, Lulofs)

Mandemaker (Mandemaeker, Mandemaecker, Mandemacker): zie ook Henricksen
 Marckelinck (Markelinck, Merckelinck)
 Marrienborch (Marienborch, Marrienborgh)
 Marskamp (Maiskamp, Marschcamp, Marscamp, Marskamp, Marsskamp, Maskamp)
 Martini (Martyni)
 Meekeren, van (Meekeren; Meeckeren; Meeckeren, van)
 Megen, van (Meghen, van)
 Mekelenborch, van (Meeckelenborch, van; Meeckelenborgh, van; Mekelenborch, van;
 Meckelenborch, van; Meckelenborgh, van)
 Menger (Mengers)
 Mess (Mens, Menze, Menssen): zie ook Kuiper
 Mentinck (Menttinck)
 Metsseler: zie ook Hermansen
 Middeldorp (Myddeldarp)
 Mijlander (Mielender, Milander)
 Mynnen, van (Mymmen, van)
 Mol (Moll, Mooll)
 Mollemhan (Moelman, Moillman)
 Mollen, ter (Meulle, ter; Moellen, ter; Muell, ter; Muelle, ter; Mull, ter; Mull, ther; Mulle, ter): zie ook
 Henricksen
 Molnero (Mulnero)
 Mosell (Meussel, Moesell, Moesels, Mosels, Muesel, Muesell, Muessel)
 Muller (Moller, Mullener, Mullers): zie ook Hanssen en Janssen
 Mulmerinck: zie ook Elborch, van der
 Munster, van (Munster)

Nassou, van (Nassauw, van; Nassou, too; Nassouw, van; Nassouwen, van; Nassow, van)
 Negelsmit (Neegelsmidt)
 Nijenhuis (Nienhuys; Nienhuis; Nienhuis, ten; Nienhuis, van; Nienhuiss; Nijenhuis; Nijenhuis, 't;
 Nijenhuis, ten; Nijenhuis; Nijenhuis, then)

Nijkerke, van der (Nijkerke, van de; Nijkercken, van der)
 Nijmegen, van (Nimmegen, van)
 Nijstadt, op te (Nijstadt, op den; Nijstadt, op ten; Nistadt, op ten): zie ook Smit
 Nordinck (Noerdinck)

Obbekinck (Ubbekinck)
 Oelen, van (Oelen, Ollen)
 Oyen, van (Oeyen, van; Ooyen, van)
 Olario (Ollario)
 Oldenbarnevelt, van (Oldenbarneveldt, Oldenbarnevelt, Oldenberneveldt)
 Olst, van (Oolst, van)
 Olthooff (Oolthoff)
 Oostenenck (Oisteneenck)
 Op ten Noort (Op de Noordt, Op te Noort, Op ten Noert, Op ten Noordt, Op ten Noorth, Op ten
 Noorts, Op ten Noortt, Op ten Nordt, Op ten Nort, Op ten Oert, Op ten Oort, Opt Noorth, Up
 den Noorth)
 Orleans (Orlans, Orlans, van)
 Ottis (Bruoottes)

Palsterkamp, van (Palstricamp, van)
 Pannenbeckers (Pannebeck, Pannebecker, Pannenbacker, Pannenbecker)
 Pender: zie ook Roy, van
 Perna, van (Pernaa, van; Pernae, van)
 Peters (Peeter, Peeters, Peeterss, Peter, Petersen, Peterss, Peterssen, Pietersen, Pieterss, Pieterssen):
 zie ook Antonisen, Pijper en Voorst
 Pyeck (Pieck)
 Pijper (Pijpper): zie ook Peters
 Philips (Phylyps, Phylipsen, Philipsen, Philipss, Phillips, Philips, Phlipsen)
 Plate (Plaete, Plaeten, Plaetten, Platen, Platten)
 Pluckeroosen (Pluckeroes, Pluckeros)
 Poetlis (Poetliss, Poitliez, Poitliz)
 Poll, ter (Poll, ten)
 Porter (Poertener, Poerter, Poerterer, Poertner, Poorter, Portener, Portier): zie ook Janssen en Schroer
 Pothoff (Pothooff, Potthoff)
 Pouwels (Pauwelsen)
 Praum (Prauim, Pruum): zie ook Scherprichter

Quirinssen (Querijns, Querins, Querinss, Quirinss, Quirrinss)

Raasfelt, van (Raasfeldt, van; Raasfellt, van; Raasfillt, van; Raasveldt, van; Raesfeldt, van; Raesfelt,
 van; Raessvelt, van; Raetssfeldt, van; Rasfeldt, van; Rasfelt, van)
 Rademaker (Rademaeker, Rademacker, Raedemaeker, Raedemaecker, Raemaeker, Raemaker,
 Raemacker, Ramaker, Ramakers, Ramacker)
 Redeker (Raadeker, Redecker, Redicher, Reedecker)
 Reydt, van (Reijtt, van)
 Reiners (Reyners, Reynersen, Reynerss, Reinersen, Reinerss)
 Renen, van (Reenen, van; Reennen, van; Rhenen, van; Rehnen, van; Rennen, van; Rienen, van;
 Rhienen, van; Rhienne, ten; Rhiennen, van; Riennen, van; Ryenen, van; Ryennen; Rhyennen,
 van): zie ook Albertsen
 Richters (Rychters)
 Rikelsen (Ryckels, Rickels, Rickelsen)
 Roemskercke (Roemschekarcken, Roemsekercken, Roemskerk, Roemskerke, Roemskerck,
 Roemskercken, Roemsskercken, Romskerke, Romskercke, Romskercken, Roomsekercken,
 Roomskarcken)

Roy, van (Ray, van; Roey; Roey, van): zie ook Pender
 Roode van Hekeren, de (Roede van Heckeren, de): zie ook Hekeren, van
 Rose, in die (Roes in die; Roose, in die)
 Roubrock (Roubrook)
 Rouwendall (Rouwendaell)
 Rurloo, van (Ruerlo, van; Ruerloo, van; Ruyrloo, van; Ruirloe, van; Ruirloo, van; Rurlo, van): zie ook Smit
 Rutenborch (Ruittenborch)
 Ruter (Ruetter, Ruyter, Ruytter, Ruiter, Ruither, Ruitter, Ruters, Rutter)
 Rutgers (Rutgens)

Sadelmaker (Sadelmacker)
 Sallandt (Sallant)
 Sande, van der (Sande, van dem)
 Schampfers (Schampferts, Schanffers, Schanfferts)
 Scharpenstien, van (Scharpenstien, Scherpensteen)
 Schater (Schaater, Schaeter, Schaetter)
 Schenckel (Schenckell)
 Scherder (Scheerder; Scheerer, die): zie ook Bolck
 Scherprichter (Scharprichter): zie ook Praum
 Schiffort (Schifforth)
 Schimmell (Schymmels, Schimmels)
 Schimmelpenninck (Schymmelpeninck, Schymmelpenninck, Schimmellpenninck, Schimmelpeninck, Schimmelpeninck, Schimmelpenninx, Schimmelpenninck, Schimmelpenninckx, Schimmelpennincx, Schimmelpenninx): zie ook Schimmelpenninck van der Oye
 Schimmelpenninck van der Oye (Schymmelpenninck van der Oeye, Schimmellpenninck van der Oye, Schimmelpenninck van der Oye, Schimmelpenninck van der Oeye): zie ook Schimmelpenninck
 Schipmaker (Schypmaecker, Schypmaker, Schipmaeker, Schipmacker, Schipmackers)
 Schipper (Schypper)
 Schoelier (Schoelyer)
 Schoemaker (Schoemacker, Schomaker, Schomakers, Schomacker, Schoomaker)
 Scholl (Schoell, Scholle, Schull, Schullen, Schuls)
 Schoolwick (Schoelwijck, Schoelwick, Schollwick, Scholwick, Schoolwijck)
 Schoonswaen (Schoeneswaen, Schoenschwan, Schoenswaen, Schoonswan, Schooswan)
 Schooten, op (Schoeten; Schoeten, op; Schoten; Schotten)
 Schraeff (Sgrave)
 Schrasser (Schrassert)
 Schrijnwercker (Schrijnwarcker, Schrinwarcker): zie ook Kistemaker
 Schroer (Schroeder): zie ook Janssen en Porter
 Schupstoell, op den (Schupstoell, op ten)
 Schutte (Schut, Schutt, Schutten)
 Seynen (Seinen)
 Sels (Zellen, Zels, Selst, Zelst, Zelts)
 Semperio (Semperines, Semperium, Semptrio)
 Slindewater (Slyndewater, Slyndewatter)
 Sluisken (Sluissken)
 Smeltzynck (Schmeltzing, Schmeltzinck, Smeltzinck)
 Smiencks (Smienx, Smyncs)
 Smit (Schmidt, Smidt, Smydt, Smydth, Smyt, Smitt): zie ook Janssen; Nijstadt, op te; Rurloo, van; Snabben en Tymans
 Snabben: zie ook Smit
 Solms, van (Solmis, van)
 Sondergelt, van (Sondergellt)

Spaens (Spaen)
 Spil, ter (Spyll, ter; Spill, ter)
 Stadtkock (Statkock)
 Stadtleiyendecker (Stadtleiendecker, Statsleyendecker): zie ook Leyendecker
 Stadtslatemaker: zie ook Egmond, van
 Stadtsmit (Stadtschmidt, Stadtsmidt, Stadtsmydt, Stadtsmyt): zie ook Tymans
 Stadstienmetseler (Stadtmetselaer, Stadtmetzelaer, Stadtmetzeler, Stadtmetsler, Stadtmetsse-
 ler, Stadstienmetselaer, Stadstienmetselar, Stadstienmetzeler, Stadstienmetzeler,
 Stadstienmetslaer, Stadstienmetsler, Stadstienmetslers, Stadstienmetsse-
 lader, Stadstienmetsse-
 lader): zie ook Hermansen
 Stadttimmerman (Stadttymmerman)
 Stadtvoerman (Stadtfourman, Stadtfuerman, Stadtvoehrman, Stadtvoermahn, Stadtvoorman,
 Statsvoerman, Statvoerman, Statvoorman)
 Stakebrant (Staakebrandt, Staakebrandts, Staakebrant, Staakebrants, Staeckebrandt, Staeckebrants,
 Stackebrandt)
 Staverden, van (Staverden)
 Steenbargen, van (Steenbargen; Stienbargen; Stienbargen, van)
 Steenhuiss (Stienhuis)
 Stege, ter (Steege, ter; Stieghe, ter)
 Stenderink (Stenderinck)
 Stevens (Steevensen, Stevensen, Stevenss, Stevenssen, Steventsen): zie ook Bentinck
 Stienhouwer (Steenhouwer): zie ook Hermansen
 Stienmetseler (Steenmetselar, Steenmetseler, Steenmetzeler, Steenmetsse-
 lader, Stienmetselaer,
 Stienmetselaer, Stienmetzelaer, Stienmetselar, Stienmetzeler, Stienmetslaer, Stienmetsler,
 Stienmetslers, Stienmetsse-
 lader, Stienmetzeler): zie ook Hermansen
 Styrom, van (Styrom; Styromb, too; Styromb, van; Styrumb, tot; Styrumb, van): zie ook Bronckhorst,
 van
 Stockhaer (Stockhar)
 Stoldreyer (Stoeldreyer, Stoeldreyier, Stoldreier, Stoldreyer, Stuldreier)
 Stratemaker (Straetmaker, Stratemacker, Stratemaeker, Stratemaecker)
 Stroict, ter (Stroet, ter; Stroet, ther)
 Stroictman (Stroitman, Strootman)
 Stuirman (Stuerman, Stuyrman)
 Stuffersbyer: zie ook Bruggeman
 Suchtelen, van (Suchtelen)
 Suiren, van (Zouren, van; Suyren, van)
 Swinderen, van (Zwynderen, van)

Tet, van (Daemssohn, Tett, van)
 Theusen (Teusen, Theusz, Teussen, Teuwesen, Teuwessen, Tehuwessen, Teuwsen)
 Tichelaar (Tichelaer, Tichelar, Ticheler, Tichlaer, Tichlar, Tychelaar, Tychgelaar)
 Tydeman (Tideman, Tyedeman, Titdeman)
 Tijkamp (Tijkam)
 Tyl, van (Tiell, van; Tyell, van; Tyll; Tyll, van; Til, van; Till, van; Thill, van)
 Tymans (Tyemaens, Tyemans, Thyemans, Thyemansen, Thymans, Tymansen, Thymanss, Tymanss,
 Thymanssen, Tymanssen, Thimans, Timans, Timansen, Thimanss, Thimanssen, Thimens,
 Tymmanssen): zie ook Smit en Stadtsmit
 Thynnen (Tynen)
 Thijsen (Tijssen)
 Timmerman (Tymmerman): zie ook Hermansen
 Tolthuis (Olthuiss, t'; Tolthuiss; Toolthuys; Toolthuis)
 Thomasen (Toemasen, Toemassen, Tomanss, Thomas, Tomasen, Thomass, Tomass, Thomassen,
 Tomassen): zie ook Varwer
 Tonnissen (Tonnyssen, Thonniss, Tonnyssen, Tonnis, Tonnisen, Tonniss): zie ook Visser en Vruissinck

Tourné (Tournay, Tourne, Tournez)
Tousleger (Tousleeger, Touwslaegher, Touwslager, Touwsleger, Towsleger)
Tromslager (Trommeslager, Tromschleger, Tromsleeger, Trummesleeger)

Valck (Valcke, Valcken, Valcken d' Olde, Valcken die Olde, Valck): zie ook Derricksen
Varick (Varyck)
Varwer (Verwer, Vorwer): zie ook Thomasen
Veene, van de (Veen, van der)
Veer (Veher, Vehr)
Velthoen (Vellthoen, Vellthoon, Velthoenn, Velthon, Velthooven, Velthoon)
Verhuil (Verheull, Verhoell, Verhuel, Verhuell, Verhuyll, Verhuill, Verhull)
Verkuill (Verkuell, Verkuyll)
Viell, ter (Viel, ter; Vyell, ter; Vyl, ter; Vyl, tre)
Vierackeren, van (Vieracker; Vieracker, van; Vierackeren; Vyeracker, van; Vyerackeren, van;
Vyracker; Vyracker, van; Viracker; Viracker, van; Virackeren, van)
Vijgebaart (Vijgebaert)
Vijsell, in den: zie ook Janssen
Visser (Fysser, Vysscher, Visscher): zie ook Tonnissen
Vleisshouwer (Vleischouwer)
Voervechter (Voerfechter)
Voets (Foet, Voet, Voeth)
Vogell (Fogel, Voegell, Voogell)
Vogelsanck (Voegelsanck, Voegesanck): zie ook Bouwer
Vollenhove (Volhenhoo; Vollehoe, van; Vollenho; Vollenhoe; Vollenhoe, van; Vollenhoeff;
Vollenhoo; Vollenhoo, van)
Vorst (Voerst; Voerst, van): zie ook Janssen en Peters
Voort, van der (Voort, van de; Voort, van die; Voorth, van d'; Voorth, van der; Voorth, van die)
Voorthuisen (Vorthuisen)
Vorden, van (Voerden, van; Voorden, van)
Vriesen (Friesen, Vriese; Vriessen; Vryese; Vryese, die): zie ook Hoove, ter en Janssen
Vruissinck (Froussinck, Fruissinck, Frussunck, Vruissingh, Vrussingh): zie ook Janssen en Tonnissen

Wall, van den (Wal; Wall; Wall, van de; Wall, van der; Walle, ten)
Warnersen (Warners, Warnners, Warnnerss)
Warnsfeld, too (Warnsfelde, too; Warnsfelde, van; Warnsfelt, te)
Water, te (Waeter, de; Waeter, te; Water, de; Water, die; Water, ten)
Weidemeester (Weydemeester, Weydemeyster): zie ook Kuiper
Weinichman (Weynichman, Weynichman)
Well, van (Weell, van; Wehll, van)
Wendtholdt (Weindtholt, Wendthollt, Wendtholt, Wendtholtz, Wendtholt, Wendthoolt, Wentholdt,
Wentholt, Wentholt, Wentholt): zie ook Wilhemsen
Weninck (Weeninck, Weenninck, Wenninck, Wenninckx)
Wessels (Wessells, Wesselsen)
Westerholt (Westerholdt, Westerholt)
Wetinck (Weetinck, Weettinck)
Wichtmonde, van (Wichtmond, van): zie ook Huirninck
Wyllmaker (Wielmacker, Wyellmaecker)
Wijhe (Wije)
Wijk, van (Wijck; Wick, van)
Wijckraadt (Quaad van Wijckraadt; Wijckradt; Wijckradt, van)
Wijnbargen (Wijnberghen, Winbargen)
Wijnhoff (Wienhoeff, Winhoff)
Wijntgens (Wintgens)
Wyttges (Witges)

Wilde, de (Wylde, de; Wylde, die; Wylde, thoe; Wylde, toe; Wilde, te; Wilde, to)
Wilhemsen (Wylhems, Wylhemsen, Wyllemssen, Wilhems, Wilhemss, Willems, Willemsen,
Willems): zie ook Besierder en Wendtholdt
Wilmerinck: zie ook Elborch, van der
Winshem, van (Wynschem; Wynschem, van; Wynssen; Winschem; Winschem, van; Winshem;
Winsschem; Winsschem, van; Winsem; Winsshem, van)
Wisemooder (Wysemueder, Wysemoders, Wysemoeders, Wisemoders): zie ook Bieken
Witties (Wyttyes)
Wolters (Wolters, Woltersen, Wolterss, Wolterssen)
Wuestinck (Woestinck, Wustinck)
Wulfferinck (Wolfferinck, Wullefferinck)

B. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Onderstaande lijst is een selectie uit de in de rekeningen voorkomende Oud-Nederlandse woorden. Bij spellingsvarianten staat de meest gebruikelijke spelling voorop, tussen haakjes staan de overig voorkomende spellingen van dat woord.

Woorden die cursief worden weergegeven staan niet in de tekst, maar zijn het werkwoord waarvan afleidingen wél voorkomen.

aaverhentsige: meerdere
 aaverhoop: samen
 aaverslach (aaverslacht): overzicht
 adherent: medewerker
 adiungert: toegevoegd
 admyrante: admiraal
 advenant (advenandt): evenredigheid
 advertentie (advertantie): kennisgeving, bericht
 advertieren (advertieren, adverteeren, advertiren): berichten
afbrengen, affgebracht: stroomafwaarts voeren, gevoerd
afdoen, affgedaan (affgedaen, affgedan): verminderen, betalen, verminderd, betaald
 affdoeninge: vermindering, betaling
 affgebillet (affgebillt, afgebyldet): zie billen
 affgeloest: afgelost, losgegaan
 affgeschickt (affgeschicket, afgeschickt) : zie schicken
 affgeschickten: afgevaardigden
 affgetaagen (affgetaegen, affgetaeghen, affgetagen, affgetoegen, affgetogen, afgetagen): afgetrokken
 affschieten van vracht: betalen
 affsetten: verminderen in waarde, ook wel beschilderen
 affsettinge: waardevermindering
 affsteeken, affsteckinge: aftappen
 affwerpinge: verwijdering
 agiren: optreden
 accis (acciijs, accijs, accijss, acciss): accijns
 accisboek (accijsboek, accijssboek, accissboek): zie cijsboeken
 accommodieren: inrichten
 aldoh (alsdoo): toen
 alybancke: bank waarop het tot oliebereiding bestemde graan wordt gestampt
 alinge (aelinghe, alinghe): totaal
 allenthalven: in ieder geval
 amende: boete
 amptman: overheidspersoon, belast met de rechtspraak in een bepaald district
 aneischen, aneissunge: oproepen, oproep
 anferieringe: bezwaar maken
 angesadt: aangestampt
 angeschaten: aangrenzend
 angeschreven: opschrijven
 angestempt: vastgesteld
 anhere: aanhoren
anhogen, anehoget (aengehoeket, aengehoeghet, aengehogt, anehoeket, anehogett, anehoget, anehogt, anehueget): op de vereiste hoogte brengen, gebracht
 anhouden: onderhouden
 anckernegel: korte, dikke spijker met brede kop, dienende om de veer van een muuranker aan de balk vast te spijkeren

ansetter: stok met aan één eind een cilindervormige houten klos, waarmee de kardoos en de kogel in het stuk geschoven en aangezet worden

anslaan der burgervendelen: aanvaarden, in bezit nemen

antiegen, angetagen: naar zich toetrekken, getrokken

apostille (apostylle): kanttekening of aanbeveling, toegevoegd aan een petitie of memorie

appellation: hoger beroep

appointieren: aanvullen

appointiert: aangevuld

apprehensie (appaehensie, apprehenzie, apprehentie, apprehisie): gevangenneming

armosien: soort zijdestof of taf

arresteren, arrestiert (arrestirt, gearrestiert): bij besluit vaststellen, vastgesteld

assaye: esse of oven

assignatie: gedagtekend en ondertekend geschrift, waarbij door de uitgever een bepaald persoon wordt aangewezen om de daarbij uitgedrukte geldsom aan een andere persoon uit te betalen

assigner, assygniert (geassignert, geassigniert), geassignuirde: toekennen, toegekend, toegekende

averdroech: vervoerde

avergegeven (avergegieven): zie overgeven

avergewesen (aavergewesen, aevergeweessen, aevergewesen, avergewest, avergewesten): in tegenwoordigheid van

aversetten, avergesat (aavergesatt, avergesad, avergesadt, avergesatt): in handen van een andere pachter brengen, gebracht

aversettinge (aaversettinge, aversettynge, aversettinghe): zie aversetten

averslagen (aeverslaeghen): de kosten berekend, opgemaakt

avertelle, aevergetelt (aavergetallt, avergetallt): narekenen, nagerekend

baadinge: zie baden

baden (baaden), gebadet (gebaadet, gebaedt): begeleiden, begeleid

baeren: ronde opening maken, vooral in hout

bantgarden: twijgen om mee te binden

bardinge: ijzerwerk ter versteviging van een muur?

barmten: zie voerlandt

bastart: zoete wijn

beddinge: balken of houten vloer waarop geschut wordt geplaatst om te beletten dat de affuiten als gevolg van het afschieten in de grond zakken

bedienen: werkzaamheden vervullen

bedellvagt: bedelvoogd, gerechtsdienaar die de landlopers en bedelaars moet vervolgen

beer (behr): waterkering, meestal van metselwerk, soms van hout

befredich: stelt zich tevreden met

befridinge: het omheinen

befruchten: omheinen

beytellschipper: schipper van een beitelship, zo genoemd omdat de voorsteven zo plat is als een beitel

bekleden (becleden): bedekken met bijvoorbeeld struiken of planken

belett: zie biljetteren

beletteringe (belett, beletterunge, belettieronge, belettinge, belettirunge): zie biljetteren

bellecier (belechier, bellechier, bellechiere, bellechyr, bellensyer, bellezie, bellicier): drinkgeld, fooi

beloepen met het hoge water: overvallen door het hoge water

belten: graszoden?

benaerstigen, benerstygett: zich inspennen, spant zich in

bende: boei

benne (ben): van tenen gevlochten mand

beraamen, beraamet: een plan maken, gemaakt

berent: bereid

beruchtigen, beruchtiget: voor de dader houden, houdt

beruirende (beruerende): betrekking hebben op

bes: tot
 beschantssen: beveiligen
 besieder (besieder, bezieder, besiender, beziender, bezyeder, besyerder): opzichter, keurmeester, visiteur
 beslaan, beslagen van hout: bekappen, bekapt
 bestaden, bestadet (bestaedet, bestediget): aanbesteden, aanbesteed
 besteaell: belasting op vee
 bestedinge (bestadinge, bestedigongh, besteedigunge): bekrachtiging
 besteedinge (bestedigungh), bestediget: het in dienst komen, in dienst gekomen
 bestecken (besteken): bezetten van de grond met stekken, ook wel opmeten
 beverstigen: plechtig verklaren
 bevreijen: beschermen
 bevrijdt: beschermd
 bewaren (bewaaren, bewaeren, bewahren, bewarn), bewaert (bewaartt, bewahret), bewaringe (bewaar, bewaer, bewaeringe, bewahr, bewahringe): zie waeren
 bewerpen: kalken, pleisteren
 bewruchten: zie wruchten
 bewust: bekend
 bijfanck: ruimte binnen zekere grenzen besloten, als woning, buurt, grondgebied
biljetteeren (billetteren): soldaten voorzien van biljetten, op vertoon waarvan zij hun intrek ergens kunnen nemen
 billen, gebildt (gebieltd, gebyllett, gebilt): scherpen van een molensteen, gescherpt
 billet (bylet, bilet, billettierong, billettinge): zie biljetteeren
 bleeckstien (blecke styen): steen die te weinig is gebakken
 bleck: dun blad metaal
 blijwitt: loodwit, gebruikt als witte verfstof
 boegell: beugel, ijzeren ring
 boerwarck (boirwarck): gemeenschappelijke arbeid voor de stad zoals het verbeteren van een weg
 boesnegel: spijker met een dikke, gesmede kop
 boick (niet boek of beuk): bok als hijswerktuig
 boickdonnen: luiken van beukenhout
 bolck: soort schelvis
 bolle: stier
 bolt (bolte, boolte): bout
 boomoly (boemaely, boemaly, bomaly, boomaly, boomalye): olijfolie
 boomstorter (boomstoorter): houthakker
 boord (boerd, boerdt, boerre, boordt, bord): plank
 boos (bosse) van de molen: onderdeel van een pomp of een katrol
 boren (boeren), geboret (geboerde, geboert, gebort): in ontvangst nemen, heffen (tol), in ontvangst genomen, geheven
 borrie (borry): draagbaar
 bos tot het geschut: draagbaar vuurwapen
 braken: een bres maken
 brandthaak (branthaeck, branthack): ijzeren haak op lange, houten stang, waaraan een ijzeren plaat met ringen is bevestigd, waardoor trektouwen zijn gestoken, dienende om bij brand een muur enzovoort omver te trekken
 breedt: bord, tafel, plank
 breken: een einde maken aan iets
 brocke (breuck, breucke, broecke, bruecke, brucike, brucke): boete
 brueynde: broedende
 buisch (buess, buisge): bos
 buissen: stukslaan
 bussemeester (buissenschutt, bussenschut, bussenschutt, bussenschutter, busschutt): opzichter over het geschut

daaraver: daarvoor
 dack (dacks, dackx): dakstro, dakriet
 darwers (darwerst): daarheen
 debvoir: ijver (van devoor, devoir)
 decharge: ontheffing
 deele (deehl, dehl, dele) als hout: plank
 defalcatie: zie defalciren
 defalciren, defalcirt: aftrekken, korten
 defraieringe: zie defrayeren
 defrayeren (defraieren), defrayert (gedefraiert, gedefrayert): de kosten voor iemand betalen, betaald
defroyer, defruert (gedefroyeert): bijhoren, gehoord
 deckstien (decksteenn, deckstene): deksteen, steenlaag die een muur tegen verwerking beschermt
 demnae: derhalve
 denmal (denmaale, denmaahll, denmahll): toen
 dennoch: echter
 dependieren (dependiren), dependiert (dependeert): behoren bij, hoort bij
 depesche: bericht, ambtelijke mededeling
 depescheren: berichten
 deputirt (gedeputirt): afgevaardigd
 desfals: in dat geval
 desolaet: braak
 devalygyren: beroven, uitschudden
 devaliseren (devalisiren): beroven, uitschudden
 dyffhenker: scherprechter
 dyspositie: beschikking
 diligenteren: bespoedigen
 diligentie: (gereisd met de) diligence
 discordie: onenigheid
 discuiers: beschouwing, verhandeling
 doll kast: soort cel waarin een krankzinnige wordt opgesloten
doleren, dolerden: klagen, klachten
 dohmpraffst: proost van een domkapittel
 dootvadt: doodkist
 douch: afvoerbuis
 draff: afvalprodukt bij bereiding van bier
 drayen: benaming voor zeker gereedschap, waarmee men windingen aandraait
 drift (drifft): plaats met sterke stroming in het water
 drystalen: op drie poten
 drofften: behoeften
 duiffstien (douffsteen, douffstien, duffstien, duiffsteen, duyffsteen): tufsteen

eefrorderonge: aandrang
 eerschienungh: verschijning
 eetsseliche (etzeliche, etzlick, etsseliche, etsselicke): in een vrij groot aantal
 employeeren, employert (emploeyrt, geemployert, geemploiert): aanwenden, aangewend
 ereischende: noodzakelijke
 erentfest: met veel eergevoel
 erholdinge: verhoging
 erkundigen: bekend maken
 erreur: vergissing
 ersehen: zichtbaar
 ertrick: aarde
estimieren, geestimiert: taxeren, getaxeerd

exhiberen, exhibiert (geexhibiert): bewijsstukken overleggen, overgelegd

exhibitie: zie exhiberen

excusie: plundering

expiratie: afloop

faciren: zie vacieren

fendatie: stichting

ferwiel: fluweel

fine: doel, strekking

floegelpan: zie vlogelpan

fourniren: het dossier aan de rechter overleggen

francijn (franchyn, franchin, francy, francin, fransijn): perkament

frontier: grens

frucht: zie vrucht

fuilick: kadaver

gaadtspenninck (gadespenninck, gaedtspenninck): handgeld dat koper of huurder ontvangt als bevestiging van de tot stand gekomen overeenkomst of handgeld dat iemand die zich verhuurt, ontvangt

gaetstien: stenen waterafvoer

gall (gallnotten): looistofhoudend aftreksel van uitwas van eikenboom, aangewend voor bereiding van zwarte inkt

garden: twijgen, stokken

gastgeboott: feestmaal

geallegirde: aangehaalde

geapostilliert (geappostilliert): zie apostille

geaprehendyrt (geapprehendeert): gevangen genomen

gebaaret: plaats gevonden

gebesongert (gebesoegneert): tot een bepaald doel bestemd, bezig geweest

gebeur: hetgeen betaamt

gebuisset: gekapt

gecausiert: veroorzaakt

gecessiert (gecessiert, gesessiert): afstand gedaan van

gedemonteertt: uit het zadel gelicht

gedestinirt (destinirt, gedestiniert, gedestinuert): bestemd

gedolirt: geleden

geerken (gehrken, gerken): een spits toelopend grondstuk

gefailliert: tekort gekomen

geflegen: zie vlijen

gefruchtet (gefrucht): zie vruchten

gehelet: terugbetaald

gekeeret: met een bezem schoongemaakt

gecondemniert: veroordeeld

gelaavet: beloofd

gemahll: schilderstuk

gemitigiret: verzacht

gemoeten: tegengaan, in strijd zijn met

gemoiettenierden: milters

genoten: zich verbinden

geordinirt (geordyniert): aangesteld, bevel gekregen

geperpetriert: begaan, bedrijven

geplenckte: met planken beschoten

gerecompensiert: schadeloos gesteld

gerenvoeyert: teruggezonden

gercluxirt: opgesloten (afgeleid van cluuster: slot)
 geruirte (geruerte, geruierte, gerurte): betreffende
 geschyr (geschier): vaatwerk
 geschickte: afgezant
 gespill: voorstelling
 gespoeliede: toegotakelde
 gestaalet: gehard
 gestaelt: consequent
 gestecken: zie bestecken
 gestipuliert: bedingen
 getaagen (getaegen, getagen, gethagen, getoegen): getrokken
 getauxiert: prijs vastgesteld
 gevaedert: gereisd
 gevestet: vastgezet op
 gewaart (gewaeret, gewaerdt, gewaert, gewahret, gewart, gewahrt): zie verwaren
 geweldiger (gewaldige, geweldighe, geweldigernen): politiebeambte belast met handhaven tucht, met de arrestaties en met het toezicht op de gevangenen, de provoost
 gewinde (gewyndt): kraan
 gewonden: opgehesen
 goltgrever (goltgreever, gooltgrever): hij die reinigt, schoonmaker
 grave (graeve): sloot
 grepe: mestvork
 grifte: gegraven vaart
 groene keese: kaas uit afgeroomde melk met karnemelk
 groote water (groet water): hoog water
 grupe (gruipe): goot
 gummi: gom

haakstien (haacksteen, haackstien, haeckstien, hackstien): dakpan met voorspringend gedeelte om in te haken
 haase (haesse): beenbekleding
 hachte (hachten, hachtonge): hechtenis
 haeffken: tuin
 hagelhuis (hagelhuysse, hagelhuiser, hagelhuiske, hagelhuske): afdak gedekt met stro, riet of pannen om daaronder de rijen halfdroge stenen op te zetten, zodat de wind er doorheen kan spelen voor het verdere drogen
 hameye (hameine): zie homeye
 handtleystinge: arbeid
 handtsterckinge (handtstarkinge, handtstarckinge, handtsterkinge, handtsterckeninge, handtsterckinge, hantsterkinghe): zie sterckinge
 hardtstien: benaming voor een harde steen, wordt onderscheiden in kalksteen en zandsteen
 harst: hars
 harwers (harwarts): herwaarts
 havinge: haven
 heerlicken: schitterende
 heerpanne (herpanne): ijzeren pan waarin 's nachts vuur brandde als verlichting in een leger
 henker: scherprechter
henleggen, henlegginge, hengelacht: bijleggen, bijlegging, bijgelegd
 henneken (henneke): kleine mallejan
 hertsse (hertze): hert
 hiet: heide
 hinforder (hinvorder): verder, voortaan
 hoffaat (hoffaert, hoffaret, hoffart): het vragen van een beslissing in een zaak door het gerecht van een plaats aan dat van een andere plaats

hoffgesin: gezamenlijk personeel van het hof
hofftmeester: hofmaarschalk, ceremoniemeester, tuinman
hofftstool: hoofdsom
holleffter: houten schoen
homeye (hoemeye, homey): slagboom
horde: stellage, staketsel
huysen: huren

iersig: eerste
ietsig: huidig
ynfracisy: inbreng
yncket: zie incket
ijsen (isen, issen), geijset (geeijssett, geijsset, geiset): het ijs breken, gebroken
ilich: met spoed
illuminiren: handschriften en drukwerk met ornament versieren
imployert (geimploeyrt): zie employert
impositie: heffing door de overheid opgelegd
impost (impoost, imposte): belasting, in het bijzonder accijns of inkomend recht
in gestallt: opgemaakt
in maaten: in verhouding
indemniren: schadeloosstellen
ingelooste: ingeloste, door betaling van de daarop aangegane schuld weer in zijn bezit gekregen
ingetagen: binnen gebracht
incarieratie: het in de gevangenis zetten
incket (inkel, inckel, inckell, inckels, inckelt, inckent): inkt
inconveniënten: ongemakken
inlaatinge: opneming, toelating
insaten (insaete, insaatinge, insaete, insate), ingesatt: het inzetten i.v.m. verpachten, ingezet
insinuatie: zie insinuiëren
insinuiëren: aanzegging doen
intercessie: voorspraak, tussenkomst
intercipyren, *intercipyrt*: tegenhouden, tegengehouden
interponiren, *interponirt*: bemiddelen, bemiddeld
iser als persoon: degene die het ijs breekt

Jopenbier (Joepenbier, Joopenbier, Joopenbyer, Jopenbyer): bier uit Dantzig

kachelavendt (kachellaavendt): verwarmingstoestel, oorspronkelijk van gebakken klei, later ook met wanden van geslagen of gegoten ijzer
kachelbacker: tegelbakker
kamer (caemer, kaemer, camer): korte vuurmond voornamelijk gebruikt voor saluut- en vreugdeschoten
kamholt (kamholdt, kamhollt, kamhoolt): hout van een kamrad (gedeelte van het binnenwerk van een molen)
canstapels: zie constapel
cantholt (cantholtz): hout dat niet meer ruw is, maar gereed voor gebruik
cantsteen: steen die ter gelijkmaking van een metsellaag dient
kapraven (kapraeven): dakspar
carbier (carbiner, carrabier): kort handvuurwapen bij bereden troepen in gebruik, maar ook de cavalier die dit wapen gebruikt
casematte: vertrek in het bolwerk, van waaruit men vuren kan zonder zelf door geschut van buiten geraakt te worden
keeseling (keesseling, keesselingh, keseling, keselingh): zie kieseling
ketellbouter: ketellapper

kemerling (kemerlinx): lijfknecht
 kendschap: zie kontschap
 kentenisse: schriftelijke optekening van een uitspraak van schepenen, oordeel, vonnis
 kerffstock (karffstock): een stok of hout waarin kerven worden aangebracht om de schulden, die iemand maakt, bij te houden
 keuckelaar: kunstenaar
 charge: overeenkomst
 chuir: genezing
 kieseling (kiesel, kieseling, kieselingh, kiesling, kieseling, kisling): veldkeien
 cijs (chijs, cijsdenn, chijss, chiss, cijss): accijns, belasting
 cijsboeken (chijsboecken, cijssboecken, cisboeken): boeken waarin vastgelegd de betaalde cijnsen
 kille: geul
 cishuis: belastingkantoor
 klaaringe (claringe, klaringe, klarringe): zie klaren
 klapdack: klapdeksel voor een kist?
 klaren (klaaren, klaeren, claren), geklart (geklaaret, geclaeret, geclaart, geclaartt, geclaert, geklaert, geklaret, geclart): vaststellen, vonnissen, vastgesteld, gevonnist
 clausen: clausule
 klauwe (claeuwe) van de molen: rechtopstaande ijzeren staaf die van boven vastzit in de schijfloper en van onder in de rijm grijpt en de looper doet draaien
 klauwestien: keisteen
 clavier: haak
 claviger: conciërge
 cloet (kloth), geen land: kogel
 cloot (cloet, kloet, cloeth, cloetgen, cloett, cloet, kloot, clooth, cloott, clot, clott): afgepaald stuk land dat als eenheid wordt verpacht
 klouwe: gereedschap dat op een klauw lijkt, b.v. klauwhamer, bokkenpoot
 knee: elleboog van een pijp, kromhout
 coerieronge: genezing
 collationatie: vergelijking met de oorspronkelijke tekst
 collectatie (collecktatie, collectatae, colletatie, collettatie): op basis van provisie
 collectyren, collectirt (collectiert, collectiertt, collectyert): inzamelen, ingezameld
 com (kom, komme, kum, kumme): uitgegraven gedeelte
 committirt (gecommyttiert, gecommitteert, gecommittiert, gecommittirt, committeert, committiert): gemachtigd
 competieren (compotieren), competiirt (competeert, compotiirt), competierende (competerende), competeerden: toekomen, toekomt, toekomende, toekwamen
 kondighbook: boek met de stadskeuren, zo genoemd omdat het jaarlijks werd afgekondigd
 consent (consentt): vergunning, toestemming
 conservierende (conservyrende): in stand houdende
 constapel (constaipell, constapell): opzichter der kanonniers
 constytutie: vaststelling
 constumen: gewoonte, gebruik
 contentieren, contentiirt (gecontentiirt, gecontentirt, contenteert, contenteertt, contentiirt, contentyert, contentirt): voldoen, betalen, tevreden stellen, voldaan, betaald, tevreden gesteld
 continuirde (continuerde): verdaagde
 contrescharp: buitenoever van een vestinggracht
 kontschap (kondtschaff, kondtschafft, condtschap, kondtschap, contschap): bericht, getuigenis, informatie
 koonen (coenen, coennen, conen, konen, connen, konnen, coone, coonen, coonnen): koeien
 koperroodt: metaalsulfaat, met name ijzersulfaat, ook wel vitriool en koperwater genoemd
 kootten: veldkeien, brokken steen
 cordewagen: kruiwagen
 korffstock: zie kerffstock

corps de garde (coortz de garde, corps de garde, cors de garde, corts de garde): zie kortegarde
kortegarde: wachthuis
cortelasch: kort tweesnijdend zwaard, grote dolk
kouren (kourens, courent, kourent, courents, kueren, kuerens, kuirens): wacht houden
kourwacht (chuer, cour, kour, courwacht, courwachter, kourwachter, courwechter, kourwechter, courwecker, kourwecker, courwecker, kuer, cuerwacht, cuerwachter, kuerwachter, cuerwechter, kuerwecker, cuir, cuirwacht, cuirwacht, cuirwachter, cuirwechter, cuirwechter, kurwechter): torenwachter
krafft (crafft, craft): krachtens
kramp: kram
kranheye: toestel dat kan heien en hijsen
cueren: genezing
kuisen: knuppel, knots
kundichboeck (kundichbook): zie kondighbook
kundtschapbueck: boek waarin de berichten, getuigenissen worden opgeschreven
kundtschap (kundtschafft, kundtschap, kuntschap): zie kontschap
custodie: bewaring

lade van geschut: uitgeholde deel waarin de loop rust
laenne: leuning
laep: betrekkelijk dunne plank op een balk of spant
Landschap (Lantschap): staat, gewest, streek
landtweer: wal opgeworpen ter verdediging van het land tegen de vijand of tegen het water
lasnegel (lasneegel, lasnegele, lasnegell, lassnegele): soort dubbele spijker
lattneegel (latneegell): spijker gebruikt bij bekappingen of dakwerken om de latten op de keper te bevestigen
lecent: verlof tot het drijven van zekere handel
lecentiat (lecentyaet): zie licentiaat
leden (lieden): kortwieken
leentaeffell: bank van lening
lemon perden: paarden die ingespannen voor de wagen lopen
lehne: leuning
lepel (lepell) voor het geschut: hol, koperen blad met klos en steel, gebruikt voor het inwendig reinigen van het geschut en laden van het buskruit
lessen (leschen) van kalk, gelesset: blussen, geblust
lessinge: blussing
liacen (liache, liassen, ligassch, lyach, lyassen): lias
licentiaat (licentiaet, licentiaett, licentiat): benaming academische graad
lichten: goedkoper worden
lichten van een garnizoen: op de been brengen
liintheyss: touw voor de hei
lycent: zie lecent
lijcken (geliken, lijken), gelijket (geliket): gelijk maken, egaliseren, gelijk gemaakt
lijnhecke (lijnehecke, linheck): hek over het lijnpad
livrance: bestelling
locher: gat
logement: gevangenis
loyve: luifel, afdak
loop: gang van zaken
lose: inlossing van een verpand goed
luchte (luchter, luchtken): lantaarn
Luibs bier: bier uit Lubeck
luys (luese): riet, rietgras

Malecontenten: partij die zich in 1579 beklagde over de schending van de Pacificatie van Gent

mandamentenboek: boek met gerechtelijke lastgevingen

mappe: kaart

margentaal: belasting op het morgen

medepenninck (medtpenninck): zie gaadtspenninck

meekeleer (meckeler): tussenpersoon

meelthuys (melthuys): mouthuis

mentie: zie mentioniren

mentioniren, mentionirt (gementionniert, mentionniert): melden, gemeld

messeling: metselwerk

moedicheit: vermoeidheid

moelenroents: molenroeden

moysfell: problemen

momber: voogd, zaakgelastigde, burgerlijk bestuurder

mootwille: baldadigheid

morgentaell: zie margentaal

mos (moos, moest, moostes, moss, mosses, most): zie veenemos

muissallem: grauwe zalm?

neder slaen: zich vestigen

nywerlts: nooit te eniger tijd

nootstall (noetstall, noothstall, nottstall): hoefstal

nottebomen booss: bundel notebomenhout

obbarnen: zie opbarnen

obgelmte: bovengenoemde

obligatie: afspraak

obsteht: openstaat

oesen, geoeset (geoest, geoset): hosen, leegscheppen, gehoosd

oeser: hij die hoost

oesvatt (oesfat, oesfatt): hoosvat

onbelett (onbelettet): niet voorzien van biljetten, op grond waarvan men ergens zijn intrek kan nemen

onderfangen (ondervangen), ondervanginge: stutten, stut

onderstaen (onderstahn), onderstont: iemand beschermen, ook zich toeëigenen, toeëigende

ongel (ongell, onghel): rundervet

ongeld (ongeldt, ongellt, ongelt): kosten

onnoesell: onschuldig

onraet (onraadt, onraadth, onraat, onraatt, onraedt, onraetz, onraett, onradt): kosten

onruim: goed dat in de weg staat

ontlieden: zie leden

ontnaamener: gestolen

ontrichten, ontrichttet (ontrichttett): zijn weg vinden, zich richten, betalen, betaald

onverzijset: zonder accijns

oostall: zie nootstall

opbarnen (opbarnnen, opbranden, op too branden), opgebrant: brandmerken, gebrandmerkt

opbarninge: zie opbarnen

opboren, opgeboert (opgebort): zie boren

opbrantgelt (opbarne gelt, opbarne gellt, opbarne gelt, opbarne gelt): geld te betalen voor het brandmerken van vee

opdoen (opdoon), opdoeninge, opgedaen: omhoog brengen, gebracht

opgebadet: zie baden

opgeborden: zie boren

opgebret: gerepareerd, planken tegenaan geslagen

opgeleesen: opgeraapt

opgeleidt: gebracht tot
 opgetaagen (opgetaegen, opgetagen, opgetoegen): omhoog gehesen
 opprehisie: zie apprehensie
 opssttellen: oprichten
 optuege: getuigenis tegen iemand
 opflien (opflijen, opvlijen), opgeflegen: zie vlijen
 ordt wijnedick: vierde deel van een kan wijnazijn
 overgeseth, oversettinge: zie aversetten
overgeven: overdragen

 paatkarper: kweekkarper
 pack bennen: bijeengevoegd geheel van manden, zonder dat er sprake is van eigenlijk inpakken
 packlaken: van pack-cloth, Engels laken?
 palisade (palysade, palyzade, palysaede, palisaade, pallycade, pallysade, pallisade): omheining van in
 de grond geslagen palen, die dient tot beschutting of verdediging
 pasglas: hoog cilinderglas met aan de buitenzijde op regelmatige afstand opgelegde dwarsbandjes
 passedule: bevelschrift om te laten passeren
 paten (paaten, paeten), gepaet (gepaetet, gepatet): planten, geplant
 patent: open brief of document geschreven op vel perkament of papier, dat niet gesloten kan worden
 en uitgegeven en bezegeld door een autoriteit
patroneren, *patrociniere*: begunstigen
 penden: beslag leggen op
 pendent: zegel
 perficieren: tot voltooiing brengen
 pylaer (pyler): tafelpoot
 pijper: vervoert pijperturf, een lichte turfsoort die men verkrijgt van de veenlaag onder de afgegraven
 laag
 pillegave: doopgeschenk
 pleske (plesken, plessken, plesskes): plat, rond krentenbroodje
 plister (plyster): zie plisteren
 plisteren (plysten): met gips werken, pleisteren
 ploye: bocht
 pootschip: open schuit
 pot torffs: schip met turf
 potent: zie patent
 prachgen (praggen): messen afkomstig uit Praag
 predecesseur: voorganger
 pres: prijs
 presskarken: kar aan een drukpers
 prestieularireit: bijzonderheden
 procedirt (geprocediert, geprossediert, procedierende, procedyrende, procedirende, procedierende,
 proesedierende, prossedierende): een rechtsgeding gevoerd
profiteeren, proficiert (profetirt, proffitirt, profytiert, proufiteert): vorderingen maken, gemaakt, met
 iets verdienen, verdiend
 procureren, procurirt: bezorgen, bezorgd
 pronnotoriaten: afkondigingen, uitspraken
 pronosticatie (progenostycatie, prognostycatie, prognosticatie): voorspelling
 propositie (propesitie): voorstel
 prove: jaarlijkse toelage
 provisie (provisi): percentage van bedrag waartegen goederen zijn verkocht, bij voorbaat (bij provisi),
 mondvoorraad
 puitze: het verwijderen van vuil
 pulviter: lessenaar
 pungh: soort wijnvat

punte (pundt, pundtte, punt, puntte): pont, platte schuit
punten, gepunttet: met een platte schuit varen, gevaren

quartier als tijd: kwart van een werkdag

raem (rahm, rham): houten gestel tot het spannen van gevolve lakens

raff: rijp en groen, door elkaar zonder onderscheid

rackheit: benodigdheden, huisraad

rantzoen (ransoun, rantsoen, rantsoeninge, rantssonninge): een afgepaste hoeveelheid of een als emolument betaalde som

reces: raadsbesluit

redemptie: inlossing

redressement: herstel

reducieren (reduciren), reduciert: veroveren, veroverd

reductie: verovering

reexscheiden: benodigdheden

referirde: verwees naar

reformatie, reformierte: vernieuwing van een verordening, vernieuwde

recognitie: betaling voor gebruik van zeker goed, dat aan een ander toebehoort

recompens (recompense): schadeloosstelling, beloning verrichte diensten

recompensiert (recompensirt): schadeloos gesteld

recreatie: feestje

relaxiren: vrijlaten

reliquien: resten

remissie: kwijtschelding

remittirt (geremittiert, geremittiret, geremittirt, remittiert): kwijtgescholden

remonstrantie: bezwaarschrift

repartitie (repartytie): verdeling

respitieren (respyteren, respityren): nakomen

responderen: voor iets instaan

ribbe (rybbe): dunne balk

richten van schantskorven: opstellen

rydsinge (ridse, ridsinge, rydze, rydsynge, rydts, rydtsynge, rydtsinge, rytsynghe, rytsinge): een soort kleine krib in een rivier, gemaakt van rijshout

rynck: voorwerp, meestal van metaal in de vorm van een ring

rick: houten voorwerp, waarop men iets kan plaatsen of waaraan men iets hangen kan

roeckpulever: rookpoeder

royronge: doorhalingen

ronden: wachtronde doen

rondtsel: klein tandrad met tenminste vijf tanden, dat in een groter rad grijpt en dit in beweging brengt of in beweging wordt gebracht

root (rot): mensen, personeel

rueffaly: raapolie

ruyt: riet

ruimstrate (ruemstrate, ruymstraete, ruymstrate, ruimstraate, ruimstraete, rhumstraate): schoonmaken van de straten

ruiren van een trom, geruirt (geruirt, geruret, gerurt): roffelen, geroffeld

russell (roessell, rozell, rossel, rossell, ruesell, ruessell): varkensvet (reuzel)

russkamer: kamer van militaire uitrustingsstukken

sayes: saai (stof)

salvieren: redden

sameroes (samerose, sammareusen, sammeroes, sammeroos, sammorois, samorose, samotoese, samourose, samrose): schip vooral voor vervoer van turf, veel schepen afkomstig uit hoek Rhenen, Wageningen, Culemborg

schabel: zitbankje

schantsbuis (schantsbuiss): zie schantsen

schantsen (schanschen, schansen, schanss, schanssen, schantze, schantzen, schantssen) als hout: takkenbos

schantskorve: gevlochten, cilindrische mand zonder bodem, gebruikt voor de bekleding van borstweringen, waartoe men ze naast elkaar plaatst en met aarde vult

scharpeling (scharppeling): bepaald soort spijker of nagel

schater (schaeter): beambte die loslopend vee opvangt en in het schot opsluit

schaven, geschaven: inspecteren, geïnspecteerd

scheppgelt: kosten voor vervoer per schip

scherpeling: zie scharpeling

schien, schientges (schientiens): geschieden, kleine gebeurtenissen

schietende: zich in een bepaalde richting uitstreckende

schicken, geschickt (geschicket): zenden, gezonden

schieten: zie slieten

schoepe (schoep, schoeppe, schuep, schuppe): schop

scholaster (scholarg, scholergien): persoon belast met het toezicht op of de leiding van een school of scholen

schoof (schoeff, schoefft, schof, schoff, schoiff, schooff): een kwart van een werkdag

schotpoort (schootporte, schottpoerte, schottporte): valdeur in een poort

schouven: zie schaven

schroer: kleermaker

schrouve (schroeve): hefschroef voor timmerlieden

schuiffkarkens (schieffkarkens, schuffkaaren, schuffkaren, schuffkarkes, schuffkarren, schuiffkaaren, schuiffkarkes, schuffwagens): schuifkarren

schuppe stelle: steel van een schop

schutbalcke (schuttebalck): balk voor waterkering

schutten van vee, geschuttet, geschuttete: vangen, gevangen

sedule (zeddel, zeddele, seddelen, seddell, seddels, sedele, sedelen, zedelen, sedelken, zedelkens, zedell, sedeltgen, cedula, zedule, cedulen, sedulen, zedulen, sedull, zedull, cedulle, sedulle, zedulle, cedullen, sedullen, zedullen, sedultges, sedultien, sedultyens, seedulen, scedule, scedulen): schriftelijke verklaring

zeemsbreyder (seemssbereider): zeemleerbereider

sefften: soepel maken

segelgaern (seegelgarn, seegellgaern, zeegellgaern, segelgaarn, zegelgaern, segelgarn, segellgaern, zegellgaern, segellgarn, zegellgarn, seggellgarns, seylgarn, seyllgarn, seilgaern, zeilgaern, seilgaren, zeilgelgaern): dun garen, waarmee men brieven dichtbindt om er vervolgens zegels op te plaatsen

seyland: land waarop landbouwgewassen worden geteeld

sententie: vonnis

servisgelt (servis, servyssgeld, servisgeld, servisgeldt, servisgeltt), servispenning (servysspenning, servispeneng), servyss: datgene wat een burger een bij hem ingekwartierde militair moet verstrekken of de vergoeding aan een burger bij wie militairen zijn ingekwartierd

setten: maken

settinge: verordening, schatting, productie

siegelatie (sygillatie): zegelkantoor

sijdtwangen: zijvleugels

sijsboecken: zie cijsboeken

Sint Loey: patroonheilige van de zilversmeden

sintel (sindel, sinttel): ijzeren voorwerp bij bouwwerken gebruikt, maar ook bij de stadsaak

sintellroode (syndelroeye): stang, staaf waaraan sintel is bevestigd

slach (slaach, slachg, slacht, slaech, slaeg, slag, slagh): strook wei- of bouwland van onbepaalde grootte, een zeker aantal van aaneensluitende akkers

slachfenster: venster dat op- en neergeslagen kan worden

slaetgen: klein slot

slechkorde: lijn waarmee een opgerold zeil wordt vastgelegd

sleege (sleegen, slege): zie slach

sleegeel: werktuig waarmee men een poort opent, houten hamer

sleten (sleden, sleeten, sletinge, sletten): zie slieten

slieten (slietten, slyeten, slyten): afgehouden en van de takken ontdane, recht opgeschoten dunne stam van een boom

slyen: zie slieten?

sluitgelt (sluidtgeldt, sluygelt, sluytgelt, sluitgeldt): geld dat aan de cipier als loon voor het opsluiten van iemand betaald moet worden

smalose: klein (smallen: kleiner worden)

snaade (snaat, snaath): zie svaite

snee (schnee, sne, sneh): sneeuw

snieden (sniden), gesniden (gesneden) van hout: zagen, gezaagd

soede vis: zootje (zoveel als tegelijk gekocht wordt)

soeventinder (soeventinder, soventhynder): molensteen van 17 voet omtrek (ongeveer 1,65 meter breed)

solderneegel, solderneegele, soldernegele, soldernegelle): spijker gebruikt bij het maken van een zoldering

spaandack (spandackx): dakbedekking van platte stukjes hout

spansgruen: kopergroen

sparlen (sparllen): waarschijnlijk rechte, dunne palen

specie: voortbrengsel

specken tot die brandtleeren: spaken voor de brandladders

speckkamer: arrestantenlokaal

spyll: zie gespill

spijt (spijts, spits): werk van vlas

spit: puntige stok

spitsinge: waarschijnlijk bedoeld splitsinge: verbinding van twee touwen door ineenvlechting der strengen

spolent: spelen

spolyer: muzikant

sponsie: spons

staal iser: materiaal van samengesmolten vloeijzer met ruw gietijzer

staall der lakenen: lap laken van bepaalde kleurschakering, waarnaar het laken moet worden geveerfd

staave (staeff, staeffe, staeve, stave): kamer waar gestookt kan worden, droogkamer

stackagie: steiger

stacket (stackette, stackitte): paal, als verzamelwoord palissade

starken: aanvullen

stave in molenbouw: gedraaide rollen van een harde houtsoort, vastgehecht tussen twee schijven van een schijfloop

steckade: zie stacket

steckholdt: hout dat in de grond wordt gestoken of vastgemaakt

stellen, gestelt (gestaldt, gestallt, gestalt, gestahlt, gesteldt, gestellet, gestelt, stellet): regelen, opzetten, geregeld, opgezet

stellinge: plaatsing

stempell iser: ijzer om mee te stempelen, met name door tinnegieters gebruikt

sterckinge (starckynge, starckynge, starckinge, starckinge, sterkeninge, sterkinge, sterkinghe, sterckynge, sterckinge, sterckonge, sterckonghe): versterking, aanvulling

steur: steun, ondersteuning

stevel: hoge laars, rijlaars

stienrepe: touw dienend tot het oplichten van een molensteen
 stienruts (steenrodse, steenrodtse, steenrodtsse, steenrudse, steenrudtse, steenrutse, stenroedt-
 ze, stenrudtse, stienrodtsse, stienroedtse, stienrotse, stienrudtse,
 stienruith, stienruits, stienruitse, stienrutz, stienrutse, stienrutze, stienrutsse): puin
 sticke: ijzeren pin of paal om iets aan vast te leggen
 stollten: houten been of kruk
 stoorter: zie boomstorter
 storten (stortten), gestortet (gestorttet): vellen, geveld
 stouwynghe: waterkering
 stove: zie staave
 streken holts: dragend hout in de lengterichting van bepaalde constructies
 stripe (stryp, strype, stryppe): herkenningsteken voor de stadsbode
 struifbereider: bereider van dunne pannekoeken
 stuir (stuer, stuier): zie steur
 succediren: opvolgen
 supplicatie: verzoek
 sustinieren, sustinirt: ondersteunen, ondersteund
 svaait: kromme hout aan een zeis
 swam: spons

taciert: gestreefd naar
 talholt (talholt, talholter, talhoollt, tallholdt, tallholt): hout dat bij het tal wordt verkocht
 tanen (taneys): in taan gekookte
 tap (bij molen): uiteinde van een as
 tapet: tapijt
 teiken (teyken, teycken, teicken): bewijs van herkomst, poortersteken?, vaandel?
 ten sijne: voor zijn deel
 tendens (teindens, tendes): aan het einde van
 tengnegel (tengenegel, tengnagel, tengneegel, tengneegell, tengnegelle): spijker gebruikt bij het slaan
 van tengels (verbindingslatten voor timmerwerk)
 tijns (thijns, tijnse, thijnss, tijnss, tijnsse, thins, tins, tinse, thinss, tinss): verplichting, zie ook cijs
 tochbrugge (tochbrugge, tochtbrugge, toochbrugge, toochtbrugge): wipbrug
toeleggen, togelacht (toegelacht, toegelacht, toegelacht, toegelecht, thogelacht, thogelacht,
 togelecht, thogelecht, toogelacht, toogelecht): betalen, betaald
 tollenaer (thollenaar, thollenaer, thollenar, tollenaar, tollnaer, tollnar, tolnaer, tolner): persoon
 belast met invordering van de tol
 toegestallt (toegestaldt): te boek gesteld
 torse (tosse, tortze): zode
 thosatz: toevoeging
travaelgeren, travacliert: afmatten, afgemat
tzedieren, tzediert: afstand doen, afstand gedaan
 tuyn (thuyn, thuin): omheining
 twygeback (tweback): baksel van tarwe- of roggemeel, dat tweemaal gebakken en daardoor hard of
 bros is geworden

uytwynden (uytwynde, utwinden): met geweld iets te voorschijn brengen
 ungel: zie ongel
 unraet: zie onraet
uterichten, uuitgericht (uythgericht, uythgericht, utgericht, utgericht, uuytgericht, uuythgerichtet,
 uuythgerichtet, uuythgericht, uuitgerichtet, uuitgericht, uuitgerichtet): betalen, betaald
utetien, uuitgetagen: ontdoen van kleren, ontdaan van kleren
 utgelecht (uuitgelacht, uuythgelacht, uuythgelacht): uuitgegeven
 utgetaegen (uuitgetagen): uitgetrokken
 utsettinge: zie uuitgesatt

uuytgedaen (utgedaen, uuythgedaen, uutgedaen): verpacht
 uuytwinden (uuytwinde): met kracht naar boven halen
 uuitflien: opgestapelde artikelen (b.v. hout) weghalen
 uuitgebracht (uythgebracht, uuytgebracht, uithgebracht, uutgebracht): opgebracht
 uithgelooster: afgekochte
 uuitgesatt (uutgesatt): ingesteld, omgeslagen
 uuitgetrocken: afgeperst
 uuitlegger (uithlegger, uuthlegger): wachtschip
 uuitmaken: gereed maken
 uuitreiden: uitdunnen
 uuitsettinge (utsettinge): zie uuitgesatt
 uuitmaken, uutgemaket: gereed maken, gereed gemaakt

 vaaren: afscheiding
 vaerden: vrede
 vaher (vaerlicheit): gevaar
 vacatie, vacatiegeldt (vacatiegellt, vacatiengellt, vacationgellt): tijd aan een werk besteed, vergoeding voor dit werk
 vacieren (vacyren, vaciren), vaciert (vaeciert, vaecyert, vacyert, vacirt), vacierde, gevaciert (gevaceert, gevacieret, gevaciertt, gevacyert, gevaciret, gevacirt): met iets bezig zijn, geweest
 vacierens (vacirens): zie vacieren
 vaggen: zie vocatie
 vane ruiters: vendel
 veeken (veecken): hek
 veenemos: mos om naden in houtwerk te stoppen
 veentgen (veentiens, ventgen, ventyen): vaantje
 velir: liever
 vellig: gebogen stuk hout
 vendlin: vaandel
 venlis: vendel
verdigen, geferdet: afvaardigen, afgevaardigd
 verdongen: bedongen
 verehren (veerehren), vereerde (verehrde, vererhde), vereerden (vereherden), verehrt (veereehret, vereereet, vereehret, vereeret, vereehrt, vereert, vereertt, verehret, vereret, verert, vererth, verehrtt, verrehret): ten geschenke geven, te geven, gaven, gegeven
 vereringe (veereeringe, vereehr, vereehringe, vereeringe, vereehronge, vereeringe, vereehronge, vereehronge, vereronghe, vereronghe, vererunge, vereehronge, vereehronge): zie verehren
 verfall van kosten: betaling
 verfahren: aan vervoer per schip uitgegeven
 verfattet: voorzien
 verferderen: vervaardigen
 vergelikunge: egalisering
 verhangen: zie verleggen
 verhopende (verhapende): overstelpende
 verklaeret: zie klaren
 verlaet (verlaat, verlaatt, verlaeth, verlat): inrichting in een waterloop, waardoor het water naar believen kan worden opgehouden of doorgelaten
 verlech: voorschot
verleggen, verlecht (verlacht): voorschieten, voorgeschoten, ook op een andere plaats gelegd
verleiden, verleidt: overbrengen, overgebracht
 vermuege (vermoege, vermoegen, vermoegens, vermoeghens, vermoegents, vermoeghents, vermoge, vermogen, vermogens, vermoghens, vermogents, vermoghents, vermuegens, vermueghens, vermuegents, vermuegentz, vermueges, vermuge, vermuges, vernogens): krachtens

vernne wijn: wijn van het vorig jaar, belegen wijn
vernuegen, vernueget (vernuge): tevreden zijn over
 verordente: met een bepaalde taak belaste
 verrichten (verrichtenn), verrichtet (verricht, verrichtett): vergoeden, vergoed
 versat (versatt): verpand
 verschal: verschillend
 verschept: aan vervoer per schip uitgegeven
verschieten, verschaaten (verschaeten, verschaten, verschoeten): met schop op een andere
 plaats werpen, geworpen, ook voorgeschoten
 verschreven: schriftelijk toegezegd
 versien (verseen, versehen): herstellen
 vehrstadt: plaats waar men wordt overgezet
 verstaelt: met staal beslagen
 verstarcken: aanvullen
 versteppet: dicht gemaakt
vertien, vertagen (vertaagen, vertaegen, vertaeghen): uitstellen, uitgesteld
 verwaer (verwaar, verwehr, verwahringe): bewaring
 verwaren, verwaerden, verwaert (verwaert, verwacht): bewaken, zorgen voor, bewaakten, zorgden voor,
 bewaakt, gezorgd voor
 verwaringe: zie verwaren
 verweckinge: opwekking
 verwiell: zie ferwiel
 veste: bolwerk
 vestennys: vestingwerken
 vymtall: aantal vimmen
 vivres: proviand
 vleionge: stapeling, schikking
 vlijen (vleijen, vlien), gevlegen, vlijens: stapelen, schikken
 vlogelpan (vleugelpan, vloegellpan, vlogellpan): dakpan met S-vormig gebogen doorsnede
 vlotboen (vlootboen, vlootboene, vlotbone): stellage van hout in het water om de was te boenen
 vluegel van molen: wiek
 voeder laken: voering
 voerangetogen (voerangetagen, voerangetoegen): eerder genoemde
 voerlandt: strook grond tussen de voet van de borstwering en de daarvoor liggende gracht
 voerspraak (voerspraeck, voerspracke, voerspraeck): procureur
 voetleye: halve lei van de onderste rij van een leien dak
 vocatie: uit hoofde van iemands functie
 vollentaagen: ten einde brengen
 vollentrecken: voltooiën
 volleste (vollenste, vollest): ten behoeve van, als tegemoetkoming in de kosten van
 voltreckinge: voltooiing
 voorgestrect (vorgestreckt): voorgeschoten, verstrekt
 voersaet (voersaett): voorganger in een ambt
vorderen, gevordert: onderzoek doen, gedaan
 vriven: door wrijven stuk maken
 vrocht (vrochte): zie vrucht
 vruchten (vrochten), gevrochtet: zie vruchten
 vruchtinge: omheining, afrastering
 vuilick: zie fuilick

 waar (waer, wahr): aandeel in de gemeenschappelijke grond
 waeren: zorgen voor, bewaken
 wachtmeester (wachtmeister): majoor, burgerhopman van de schutterij
 wagenschott: eiken plank

walmeester (wallmeyster, walmeister): stedelijk ambtenaar belast met toezicht op wallen, muren, verdedigingswerken
wandt: lakense of wollen stof
wangen: zie sijdtwangen
waringe: verzorging
warck (warcks, warricks, warriks, warcx, warx): materiaal (als hoeveelheid), karwei
wahrrecht: recht op het weiden van vee op de gemeenschappelijke grond
wastrappe: trap naar het water om de was te spoelen
weegferdig: op reis zijnde
weeme (weem): pastorie
ween: kreupelhout
welle (weelle): kant van bevaarbare rivier, waar de schepen liggen om geladen of gelost te worden
werck (werrick): zie warck
wes (wess): tot
wess und wedder: heen en weer
wette: boete, straf
wijden (wieden): wilgen
wyepen: samengebonden, gevlochten rijswerk
wijncoop (wienkoop, wijnckoop, wijncoep, wijnkoop, wijncop, wijnkop, wijnncoep, wijnnkoop, winkoop): wijn die als bewijs van een gesloten overeenkomst wordt gedronken
wyr und weech (wyer und weech, wyer und wech): heen en terug
winde: zie gewinde
worgell: beugel waaraan de klepel in een klokmantel is opgehangen
wrucht (wrocht, wruchte): omheining
wruchten, gewruchtet (gewrocht): omheinen, afrasteren, omheind

C. LATIJNSE WOORDEN

á novo: opnieuw

a novo et ex funda montis: opnieuw vanaf de bodem

ad causan: wegens

ad revocationem: tot wederopzegging

anno presentii: in het huidige jaar

arrabo: handgeld

campanarum musico: veldmuzikant

catelogo librerie, catalogo librori: lijst van boeken

causa memor: wegens overlevering

comuneo: algemeen gebruik

conventicula: kloosterzuster

coram: in aanwezigheid van

corpor (corpus): lichaam

corporis: persoon

cum exore et puero: met vrouw en kind

cum suis, com suys, cum suys: met de zijnen

cum uxore: met vrouw

custos ecclesiae, custos ecclesie, custos ecclesix: koster van de kerk

custos templi: koster van de kerk

de anno: van het jaar

de non evocando: verbod op het onttrekken van personen of zaken aan de gewone rechter en het onderwerpen daarvan aan een andere instantie

doctori medico, doctores medici: geneesheer, geneesheren

Dominica: zondag

domino anno: in het jaar des Heren

errorem: vergissing

ex causa pia: wegens vrome redenen

ex gratie, ex gratia, ex gratye: uit goedgunstigheid

ex syngularii gratia: uit eenmalige gunst

ex singulari: eenmalig

ex speciali gratia: uit speciale goedgunstigheid

exterardynarye, exterordynarye, exterordynaris, exterordinarys, exterordinaris, exterordonarys, exterordonaris extraordinaris, extraordinarie, extraordinarizis: buitengewoon

facit, fhacit, facyt, facytt, facitt, faciunt: maakt

genere: totaal

hac vice: die dienst, taak

hoc anno: in dit jaar

honorarii loco, honorari loco: in plaats van loon

huc usque: tot zover

huius: deze

in loco: te rechter tijd

jura: recht

juris patronatus: verworven recht

Lunae: maandag

mandato: in opdracht

Martii: dinsdag

me presente, me praesente: ik aanwezig zijnde

medicini ordinarij, medicine ordinarij, medicus ordinarij: zie ordinarij medecin

mortuus: dood

offitii, officie, officio, offycys, offitie, offitio: ambt, waardigheid

ordinarie propter Deum: gebruikelijk om Gods wil

ordinarij medecin, ordinarij medicus: gewone arts

parso: gedeelte

paupertit: armoede

per filiam, per fylam: door de zoon

poene, pene: boete

praecium, praetium, precium, presyum, presium, pretium, pretiun: loon

praesente, presente: aanwezig zijnde

praesentibus, precentibus, presentibus, presentiibus: aanwezig zijnde

preceptoribus: meesters

presente consules: aanwezig zijnde schepenen

presentibus iisdem, presentibus iisdem: dezelfde aanwezig zijnde

prima, secunda etcetera, somma (summa) grossa: eerste, tweede etcetera, grotere optelling

proe hac vyce, pro hac vice, pro hac vyce: voor die dienst, taak

pro arra: hetgene de ene partij de andere partij geeft voor legalisering in verband met een
overeenkomst

pro fleomosina: uit rouw gebruik

pro introitu: voor aanvang

pro tempore: voorlopig

pro viatico: wat men iemand als een teerpenning mee op weg geeft

propter Deum: om Gods wil

propter paupertatem, propter pauperitatem: wegens armoede

propter vacationem: wegens ambtelijke bezigheid

quaform: volgens

quintanorum: vijfde meester aan de Latijnse School

quoniam facti per errorem: aangezien gedaan per vergissing

ratione notarie paupertatis: wegens bekend zijnde armoede

ratione paupertatis: wegens armoede

sed logibur: maar van horen zeggen

Solis: zondag

spolium (spolii): geroofde goederen

stilo antiqua, stylo antiquo, stilo antiquo: oude stijl (tijdrekening)

stilo veteri, stylo veteri, stile veteri: oude stijl (tijdrekening)

somma (summa) folio, somma (summa) folii: optelling van een blad (beide zijden)

summa lateris: optelling van een blad (een zijde)

summa per super: totale optelling

summa prima, secunda etcetera: eerste, tweede etcetera, optelling

summa totalis: totaal generaal van de telling

superplus: rest

supplemen: aanvulling

supplimissi: toegestane smeekbeden

ut supra: bovendien

transeat: overslaan

vacat: is afwezig

vacat hic: dit moet weg, doorgehaald

valet, vaelet, valent: is waard

videatur: raadpleeg

vystie lecture: inzage in de papieren

D. VALUTA

De munt waarmee gerekend wordt, is de stadgulden

28 stuiver: 1 gulden
7 ½ penning: ½ stuiver
4 oort: bijna altijd 1 stuiver, een enkele keer 1 daalder
1 Carolus gulden: 20 stuiver
1 keizer gulden is een andere benaming voor Carolus gulden
1 daalder: 1 gulden 2 stuiver
1 rijder: 24 stuiver
1 rijksdaalder: tussen 1 gulden 17 stuiver en 1 gulden 19 stuiver
1 pond: 11 stuiver
1 blank: 11 ½ penning
1 braspenning: 1 ¼ stuiver
1 butgen: ruim 1,1 penning
1 duit: 1 ½ á 2 penning
1 plak: 1 penning
1 goudgulden is gelijk aan 1 stadgulden

verder komen voor:

1 angelot: Engelse gouden munt met afbeelding van aartsengel Michaël, die de draak verslaat, 3 gulden 24 stuiver
1 Brabantse twee stuiver: waarde niet kunnen bepalen
1 flabbe: Groningse munt van 4 stuiver
1 Franse kroon: 2 gulden 9 stuiver
1 halve rosenobel: 2 gulden 26 ½ stuiver, ook 3 gulden 2 ½ stuiver
1 nieuwe rosenobel: 6 gulden 27 stuiver
1 oud butgen: eerst 0,8 stuiver, daarna 1 stuiver
1 oude dubbele dukaat: dukaat sedert 1586 voornaamste goudstuk van de Nederlanden, 5 gulden 18 stuiver
1 oude rosenobel: 5 gulden 5 stuiver
1 pachtgulden: 1 gulden 2 stuiver (gelijk aan 1 daalder)
1 pistolet: algemene aanduiding van Spaanse en Italiaanse gouden munten, geslagen vanaf circa 1530, ter waarde van 1 Franse kroon
1 pond groot: 4 gulden 8 stuiver
1 Portugese daalder: waarde niet kunnen bepalen
1 rosenobel: 5 gulden 20 stuiver (gouden munt, dient als geschenk), ook 6 gulden 2 stuiver
1 schatgulden: varieert tussen 51 stuiver en 85 stuiver
1 schilling (Deventer, Friese, Gelderse, Hollandse, Zeeuwse, Zwolse): 6 stuiver
1 snaphaan (o.a. Gelderse): schilling met de afbeelding van een ruiter, waarde circa 6 stuiver
1 Spaanse mat: Spaans 8-reaalstuk, waarde 1 gulden 17 stuiver
1 stoter: 2 ½ stuiver
1 Zeeuwse daalder: 1 gulden 2 stuiver

E. MATEN EN GEWICHTEN

Bij de maten en gewichten dient men rekening te houden met het feit, dat deze vaak plaatsgebonden zijn.

Wijnmaten:

Tolast: groot vat, inhoudende 3 tot 6 amen
Aam: ca. 150 liter
Anker: $\frac{1}{4}$ aam
Vierdel: 4 kwarten
Take: 2 kwarten
Kwart: meestal 80 tot 100 kwarten per aam
Kan: 1 kwart
Mengel: $\frac{1}{2}$ kwart
Pint: $\frac{1}{2}$ mengel

Biermaten:

Vat: ca. 150 liter
Ton: 1 vat
Vaan: 4 kwarten
Kwart: ca. 60 tot 70 kwarten per vat?
Kan: 1 kwart

Overige maten/gewichten (alfabetische opsomming):

Duim: ca. 2,5 centimeter
El: 0,688 meter
Gang: zoveel als men in één gang of eenmaal lopen vervoeren kan
Last: ca. 2000 liter
Loop: inhoudsmaat, vooral voor zout en kalk
Loot: oorspronkelijk van lood vervaardigd gewicht, vroeger een half ons, later 10 gram
Mijl: 5555 meter (een uur gaans)
Molder: ca. 125 liter
Morgen: circa 0,87 hectare
Pond: 494 gram
Riem (papier): 480 vel
Rist (lei): hoeveelheid leien op hun kant gezet, ter lengte van 8 voet
Roede: meestal Rijnlandse roede, 10 voet
Schepel: $\frac{1}{4}$ molder
Spint: $\frac{1}{4}$ schepel
Ton (turf): 113 liter
Ton (cement): 60,38 liter
Vadem: ca. $1\frac{3}{4}$ meter
Vim: 100 tot 104 bossen of schoven
Voet: 10 tot 12 duim